

PERİHAN MAĞDEN

Biz kimden
kaçıyorduk Anne?

ROMAN

Perihan Mağden
Biz kimden
kaçıyorduk Anne?

Can Yayınları: 1632
Türk Edebiyatı: 472

© Perihan Mağden, 2007
© Can Sanat Yayınları Ltd. Pti., 2007

1. basım: Haziran 2007

Kapak Tasarımı: Erkal Yavi
Kapak Düzeni: Semih Özcan
Dizgi: Gülay Yıldız
Düzeltili: Fulya Tükel

Kapak Baskı: Çetin Ofset
İç Baskı: Özal Matbaası
Cilt: Derya Mücellit
ISBN 978-975-07-0796-4

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DADİTİM, TİCARET VE SANAYİ LTD. P.Tİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33
<http://www.canyayinlari.com>
e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Perihan Mağden
Biz kimden
kaçıyorduk Anne?

ROMAN

CAN YAYINLARI

Perihan Mağden, 1960 yılında İstanbul'da doğdu. *Haberci Çocuk Cinayetleri* (1991), *Refakatçi* (1994) ve *İki Genç Kızın Romanı* (2002) adlı romanları yayınlandı. Romanları İngilizce, Fransızca, Almanca, İtalyanca, Macarca ve Flamanca'ya çevrildi. Ayrıca gazete makalelerinden derlenmiş kitapları ve iki şiir kitabı bulunuyor. Halen Radikal gazetesinde köşe yazarlığı yapıyor. İstanbul'da yaşıyor.

Tülay Tuna'ya:
Bütün kitaplar daima sana.

.....

“Most writers, probably, the writers who are most in tune with our time, write about places that have no texture because this is where most of us live.”

Alice Munro

“Yazarların çoğu, muhtemelen, içinde yaşadığımız zamanla en uyum içinde olanlar, dokusu olmayan yerler hakkında yazıyorlar zira çoğumuz oralarda yaşıyoruz.”

Alice Munro

BAMBİ

Kaç yıl oldu Annem son okuduğundan beri.
Unutmadım. Hiç unutmayacağım.
Annemin sesiyle gelecek hep kulaklarıma.
Bambi'den satırlar. Sonsuza dek.
Annemin kırçılı sesiyle. Annemin hiç kimseninkine
benzemeyen sesiyle.

Annemin hiçbir şeyi başkalarına benzemez ki. Ama başkalarını bildiğim de söylenemez.

“Gözümüzün önünden akıp giden görüntülerden ibaret başkaları. Akıp gittiklerinde onlara dair hiçbir şey hatırlamamız gerekmiyor. Hatırlamayacağız,” diyor Annem.

Biz yalnızca birlikte yaşadıklarımızı hatırlayacağız Annem. Tüm o güzel şeyleri. Senin bana *Bambi*'yi okuduğun geceleri.

İki kişilik yatağımızda bir oteldeki, yastıkları arkamıza dayayıp örtüleri üstümüze çekmişiz. Başucu lambalarının ışığındayız. Bana *Bambi*'yi okuyorsun. *Bambi* herhangi bir kitap değil. Bizim için önemli.

“İşaretlerle bezeli,” diyor Annem *Bambi* için. “İşaret fişeği.”

Bambi'de iki mühim kişi var. İki varlık var yani: Bambi ve annesi.

Bambi'nin annesine çok içerliyor Annem. Tanısak Bambi'nin annesini, otellerden birinde karşımıza çıksa onu benzetebilirmiş yani. Dersini verebilirmiş. O kadar kızıyor Bambi'nin annesine.

“Bambi'nin annesi aptal olmasaydı, tedbirsiz olmasaydı o denli, Bambi yalnız kalmazdı ormanda. Bambi'nin annesiysen hayatta kalmak zorundasın. Bambi'yi yalnız bırakmamak zorundasın.”

Annemin ne demek istediğini anlıyorum.

Annem aptal ve tedbirsiz davranıp beni annesiz bırakmayacak. Hiçbir zaman.

Ormanda yapayalnız.

Annem her gece saatlerce kitap okudu bana. Okumayı öğreninceye kadar habire okudu.

“Dünya yüzünde sana okumadığım İngilizce ve Türkçe çocuk kitabı kalmamıştır.”

Bambi ama başka. O bizim İşaret Kitabımız. Bazen rasgele bir sayfasını açıp içimizden tuttuğumuz satırlarına bakıp zamanımızın gelip gelmediğini bile anlarız. Eskimiş Yerden gitme zamanımızın.

Bambi'deki tehlikeler bizimkiler gibi: Birer işaret her biri.

Başım Annemin omzunda, iyice uyukum gelmişse kucağında; hiç unutamayacağım *Bambi*'nin ilk sayfalarını. Heyecan içinde Annemi dinliyorum. Annem girintili çıkıntılı sesiyle okuyor. Arada durup su içecek. Bazen bir pastil atacak ağzına boğazı yumuşasın diye.

Annem çocukluğundan beri sigara içiyor. Boğazı, ciğerleri bitti bitti. Öyle söylüyor.

"Başka çarem yoktu. Sigara içmeye başladım, çok küçük yaşta. Sigaraya sardırdım. Avutsun beni, oyalasın diye."

Neden çaresiz kalmış ki Annem? Neler yaşamış? Annesi kim Annemin; benim anneannem?

Okuyor Annem. Bugün bile sesi kulaklarımda.

"Bambi, ormanın ortasında, etrafı açık gibi görünen fakat her tarafta dallarla örtülmüş gizli köşelerden birinde dünyaya geldi. Bu kuytu yer o kadar dardı ki ancak annesine ve kendisine yetiyordu.

Olduğu yerde, ince bacaklarının üzerinde titreyerek doğrulmaya çalıştı. Henüz etrafı göremeyen bulutlu gözleriyle çevresine bakıyordu. Titreyerek başını öne eğdi. Kendine gelemediği anlaşılıyordu. Bu sırada dalın üstüne tünemiş olan saksakağan,

— Ne güzel yavru! diye bağırdı."

Annem burada durup mutlaka yüzüme bakacak ve "Aynı doktorların, hemşirelerin bağırdığı gibi seni gördüklerinde," diyecek bana.

Her defasında bunu söyleyecek.

Peki biz yalnız mıydık hastanede bile Anne? Hiç kimse yok muydu yanımızda? Hep mi yalnızdık? En başından beri?

Sormayacağım.

Annem böyle sorulara dayanamıyor.

"Lütfen bebeğim göçürtme beni. Lütfen."

Belki küçükken yapıyordum böyle şeyler. Yanlış sorular soruyordum. Annemi yeterince anlamıyordum.

Böyle şeyler var işte. Asla sorulmaması gereken sorular. Açılmaması gereken konular.

Anneminin terk ettiği bir tilki yavrusunun fotoğrafını gördük bir gün gazetede.

Küçük gözlerini açmış, bakıyordu. Güvенеceği kimse var mı diye. Mecburdu.

Annem günlerce fotoğrafa saplandı. Kesip aynanın köşesine yerleştirdi.

“Annesi terk etmiş. İnsanlar bakıyor şimdi tilkiye. İnsanlara alışıyor. Ne acı!”

Biz zaten çoğu zaman gazete almıyoruz. Bu yüzden ve başka yüzden.

Annem tanıdıklarına dair hiçbir haber almak istemiyor. Tanınan biriydi herhalde Annem. Ya da ailesi. Yoksa neden gazetelerde karşısına çıkmalarından ürksün ki?

Ama Annem bana gerekmeden hiçbir şey sormamayı öğretti.

Annem çok sever aslında soru sormamı. Yalnızca onu göçertecek sorulardan sormamalıyım.

Annem göçtüğünde çok güçsüz düşüyor sonra. Bizi savunamıyor. Derslerini veremiyor onlara.

Bizi avlayabilirler o zaman.

“Av köpekleri gibi peşimizde olduklarından eminim hâlâ,” diyor Annem.

Tam onlardan kurtulduk, bizi unuttular derken–

“Onlar hiç unutmazlar. Bu yüzden işte unutmamak zorunda bırakıldım.”

Onların unutkanlığına güvenemeyiz. Onların hiçbir şeyine güvenemeyeceğimiz gibi.

Avlanmamak, yakalanmamak için; hep tetikte, dikkatli ve şüpheli olmalıyız.

Göçtüğümüz zamanlarda, ki Annem ne kadar sakınırsam sakınayım, göçebiliyor hiç umulmadık nedenlerle. İçine göçüyor gözlemin önünde.

Göçtüğü zaman Annem iyice, saklanmalı ve hiç dikkat çekmeye çalışmalıyız.

O Vakitlerde Annem bizi savunacak durumda değil çünkü.

Benim hiçbir şey yapmam gerekmiyor.

Aksine hiçbir şey yapmamalı, hiçbir şey görmemeli, duymamalıyım.

“Seni bunlarla kirletemem,” diyor Annem.

Onun gibi olmamı o kadar istemiyor ki, hiçbir şey anlamıyorum.

Neden onun gibi olmayayım ki? Çok güzel biri benim Annem. Mükemmel biri.

Ben ama onun gibi olma hakkına sahip değilim.

“Benim geçmişim yüzünden bütün bunlar.”

Annemin asla söz edemeyeceği korkunç bir geçmişi var. Çok çok korkunç.

Benimse yok.

Benim geçmişim pırıl pırıl. Geleceğim de.

Öyle diyor Annem. Benim geçmişimde yalnız ve yalnızca Annem var.

Geleceğimde de.

Onun için mutluyum.

Bambi'nin annesi gibi avlanmayacak Annem. Ve ben hiç yalnız kalmayacağım.

Ben Bambi değilim Annem bana Bambim dese de bazen.

Hep Annemleyim ormanda. Ne güzel!

OTELDE ZAMAN

Otelde zaman çabuk geçiyor.

“Otelde zaman çabuk geçer. Başka yerlerde geçtiğinden daha çabuk,” diyor Annem.

Bazen de tam tersi.

Otelde zaman geçmek nedir bilmiyor.

Çok bunalıyoruz o zaman. Otelde zamanın geçmemesinden.

İşte o zaman kaçmamız gerektiğini biliyoruz.

Kaldığımız otelden. Artık Eski Yere dönüşmüş o Yeni Yerden.

Geldiğimizde yeniydi: Yeni Yerde.

Daha önce gelmiş olsak da.

Bazen bunu yapıyoruz. Daha önce geldiğimiz bir yere, uzun uzun ya da kısa kısa kalıp bitirdiğimiz bir yere sonra yeniden geliyoruz.

İlk kez geliyormuşuz gibi.

“Buraya daha önce gelmedik hiç. İlk kez geliyoruz. Her gelişimde, her yer ilktir. İlk kez geldiğimiz yerdir,” diyor Annem.

Bitirip gidinceye kadar.

Annem “Yiyip bitirinceye kadar,” diyor. “Yedik bitirdik bu yeri.”

O zaman o yerden ayrılıyor. Saatin kaç olduğu fark etmiyor.

Otobüs garında, tren istasyonunda, iskelede, havaalanında bekleyebiliriz: Sabahın olmasını, yiyip bitirdiğimiz bu yerlerden bizi bir an önce götürecek şeyin gelmesini.

Otelden çıkmamız gerektiğinde, Annemin bir İç Saati var, fırlayıp gitmeliyiz.

Vakit, bilet, tarife gözetemeyiz.

Annem "Saat tikliyor," diyor öyle zamanlarda. Patlayıcı bombanın tiklemesi gibiymiş aynı. Patlayıp parçalara ayrılabilir, her bir parçası başka bir yere savrulabilirmiş.

Annem böyle hissettiği için ve böyle dediği için, ben de böyle hissediyorum. Onunla birlikte.

Annem ve ben yalnızız. Başka kimse yok yanımızda.

Olmadı ve olmayacak.

Annem bu kelimeyi sevmiyor ve istemiyor kullanmamı.

"Yalnız değiliz," diyor. "Asla o çirkin kelimeye gönül eğdirme. Sen ve ben bir birimiz."

Aslında böyle demiyor Annem.

İngilizce söylüyor: "We are a unit. We are the Moon Unit."

Ay Birimi diyor bizim için.

Bu çok komik.

Ama Annemin İngilizce konuşması pek komik değil. Annem bazen İngilizce konuşuyor. Türkçesine İngilizce karışıyor.

Sinirleniyor ve Resepsiyondaki Kıza, Komiye, Havuz Görevlisine, Otel Müdürüne, Seyahat Acentesine dersini vermesi gerekiyor.

Bizim hayatımız otellerde geçtiği için Otel İnsanlarıyla ve Yol İnsanlarıyla kavga etmesi gerekebiliyor. Onlara derslerini vermesi.

Mecbur bırakıyorlar. Çünkü çok çirkin şeyler yapıyorlar.

Çok çok çirkin şeyler. Gerçekten.

İşte Annemin o zaman bizi savunması gerekiyor.

"Part bu," diyor Annem. "Keşke onlara derslerini vermek zorunda bırakmasalardı beni."

"Sen kulaklarını ve gözlerini sıkıca kapa bebeğim sana öğrettiğim gibi. Benim şimdi savunmam gerekiyor."

Ben kulaklarımı ve gözlerimi onlar açıkken de kapatabiliyorum. Annem öyle istediği ve öyle gerektiği için.

Öğrendim.

Sonra Annem Savunma Uçuşuna geçtiğinde, geçerken yani, ben düğmelerimi tam kapayamamışsam daha, Annemin İngilizce kelimeler de karıştırarak Türkçesine, sözlü atağa geçtiğini duyuyorum.

O zaman Karşı Taraf daha da afallıyor. Çünkü Annemin dedikleri büsbütün karmaşıklaşıyor. Anlaşılmazlaşıyor.

“Her iki dilin de bütün imkânlarını atak durumunda seferber ediyorum,” diyor Annem.

Yine de Annemin bu kadar İngilizce kelimeyi karıştırarak konuşmasını istemiyorum. Burdaysak Türkçe konuşsun sırf.

Son zamanlarda hep Türkiye’deyiz zaten. Hem Türküz biz. Annem “Türkler” diyor “başkaları” yerine.

“Türkler işte her zaman böyle,” diyor gözlerini kısarak.

“Anne biz peki?” dediğimde, yani Annem de, ben de Türküz, değil mi?

Annem cevap vermek istemiyor. Anlamamı bekliyor.

Anlıyorum ben de.

Biz bir birimiz: Ay Birimi.

Başkalarına da istediği ismi verebilir Annem. “Türkler” diyor onlara. “Kötü kalabalıklar. Takma ruhlar, burjuvalar.”

Otellerde zaman çabuk geçiyor.

Annem buna inanmamı istedi başından beri: otellerde zamanın çabuk geçtiğine.

Otellerde yaşamannın en iyisi, en güzeli, en doğrusu olduğuna.

“En mühimi,” diyor Annem sık sık, “en doğrusu bu. En doğrusunu yapıyoruz otellerde yaşayarak seninle.”

Bazen zaman çok yavaş akıyor.

Yapışkan bir şeye dönüşüyor zaman.

Ruhumuza yapışıyor pençelerini geçirip.

Annemden anlıyorum. Annem çok kötü oluyor O Vakitlerde. Güçlülle nefes alıp veriyor.

Hiç konuşmuyor. Saatlerce. Günlerce.

Yüzü ya çok kararıyor üzüntüden. Ya da sarı gibi oluyor. Sarı kara.

“Sinirden karardım,” diyor Annem. “Üzüntüden, sıkıntıdan. Gececek tabii ki. Sen meraklanma Bambim.”

Güçbela söylüyor bunları. Anlamamı bekliyor.

Ben de anlıyorum zaten.

Hayatımda Annemden başka kimse yok. Onu anlamazsam

neyi anlayabilirim ki? Ve ne yapabilirim?

Yalnızca okuyorum, yazıyorum ve Annemi anlıyorum. Bir de yüzme konusu var mükemmel olmamı gerektiren.

Ama otelde zaman çok ağır ve yapışkan ve boğucu olduğunda bile, bazen Annem hâlâ orada kalmamızı istiyor.

Bulduğumuz yerde.

Bulduğumuz otelde.

İç Saatini zorlaması gerekiyor. Yoksa İç Saati onu zorlayabilirmiş.

“Bir çeşit terbiye verme.”

Annem terbiye vermezse İç Saatine, zor bir İç Saatiymiş onun-ki; mahvedebilirmiş Annemi. Bizi yani.

Annem mahvolmaktan çok korkuyor. Bir tek bundan korkuyor: Mahvolmaktan.

Annem mahvolursa kim bakacak bana o zaman?.

Kim koruyup kollayacak? Kim ayarlayacak kaçışlarımızı? Bizim devamlı kaçmamız gerekiyor Ay Birimi olarak.

Birbirimize bakmamız. Kollamamız.

Anneme bakıp kollarsam sürekli, Annemi anlarsam her zaman, hayatta kalabiliriz.

“Bize kimse dokunamaz o zaman. Yakalayamaz.”

Annem böyle diyor.

Dışardan bakınca hayatımız tuhaf gözükebilir. Ama hiç de öyle değil.

İçindeyiz çünkü biz.

Hem başka çaremiz yok. Başka çaremizin olmadığını yalnızca biz biliyoruz.

Başka çaremiz olmayabilir, ama bu kötü bir şey değil.

İyiyiz biz.

PERİHAN MAĞDEN

Biz kimden kaçıyorduk Anne?

ROMAN

*“Küçük bir kızı kovası yüzünden aşagılamayı öğrenmiş çocuklar düşün,”
diyecek Annem yıllar sonra. “O gün orda onların annelerine babalarına
derslerini vermek için nasıl yanıp kavrulduğumu düşün. Gözyaşların göğ-
sümü yaktı. Kalbimin tam üstünde ağladın. Ağlattılar seni, boş yere.
Öyle çocuklarla oynamana izin vermedim bir daha. Kalbini kırmalarına
izin vermedim Bambim.”*

*Annemin beni hiç kimselerin ağlatmasına tahammülü yok. Yalnız ve
yalnızca Annem ağlatabilir beni. Ben Annemi ağlatabilirim. Başkaları-
nın bizi üzmesine tahammülü yok Annemin.*

*“Bizi üzenler cezasını bulurlar Bambim. Bulmaları gerekir. Annen
bunun için var. Burada kaldı. Seni üzenlere günlerini göstermek için.
Kabalığın ve kötülüğün cezasını vermek için.”*

Biliyorum Annecim.

Onlara cezalarını vermek zorunda kaldığını biliyorum.